

"De grootste overwinning is die waarvoor geen strijd nodig is."

— Sun Tzu, De kunst van het oorlogvoeren

INLEIDING

Het is 2081. De wereld is verdeeld in vier gebieden. Het gehele Euro-Aziatische continent heeft één regering gevormd om zich economisch en politiek te kunnen verweren tegen het Pan-Amerikaanse continent.

Om het terrorisme te kunnen weerstaan, is jarenlang beetje bij beetje aan de privacy van burgers geschaafd. Zover zelfs dat er van burgers verwacht wordt dat ze elke verdachte handeling aangeven. Wanneer blijkt dat ze iets wisten, maar er niets mee gedaan hebben, worden ze als medeverdachten beschouwd. Om een en ander soepel te laten verlopen, is de trias politica aan de kant geschoven en is er een politiemacht: de veiligheidspolitie, ook wel VePo genoemd. De hoofden van de regio's kunnen oordelen én straffen. De verdachte kan wel naar een onafhankelijke rechter stappen, maar dat kan jaren duren. Bovendien blijken die rechters bijzonder corrupt te zijn.

De doodstraf is weer ingevoerd om de kosten van de overvolle gevangenissen te drukken. Deze wordt uitgevoerd op een schavot – op elk plein staat er een – waar de verdachte moet knielen en in het openbaar een kogel door zijn hoofd krijgt. Eén kogel. Als het slachtoffer dit overleeft, heeft hij 'geluk' gehad en krijgt hij medische verzorging.

Om economische crisissen te bezweren, zijn alle grote bedrijven staatsbedrijven geworden. Eerst gingen de banken, die vaak om overheidssteun moesten vragen. Later werden de bedrijven genationaliseerd die schulden hadden bij deze banken. Van bedrijven die niet interessant waren, werden de kredieten ingetrokken, waardoor ze failliet gingen en hun inboedel in handen van de staat kwam.

In het hele Midden-Oosten geldt de shariarechtspraak. Verguisd en als extreem barbaars beoordeeld door de Euro-Aziatische leiders, maar in de praktijk humaner dan het strafrecht in Pan-Eurazië.

Amerika is vervallen tot het oude Wilde Westen door de laatste economische crisis, waardoor staten als Californië en Florida failliet gingen. De gezagsdragers werden niet meer betaald, waardoor de rechtspraak instortte. Door ziekten is de bevolking daar afgenomen tot enkele tientallen miljoenen – niemand weet het exacte aantal – en steden zoals onder andere New York zijn volledig leeg. Hierdoor is ook de technische vooruitgang stil komen te staan en zelfs achteruitgegaan.

De Euro-Aziatische eenwording om zich tegen Pan-Amerika te verweren was op zich dan ook volstrekt onlogisch, maar eenmaal op gang gekomen kon het niet meer gestopt worden. Zo groeide het uit tot een totalitaire staat, zonder dat de burger wist

wie er nu echt de macht had.

Australië en Nieuw-Zeeland hebben zich afgesloten van de rest van de wereld en zijn door zo goed als iedereen vergeten. Afrika is nog steeds Afrika, alleen niemand bekommert zich nog om hen.

1 – HET BEGIN.

De herfst is nu echt aangebroken. Donkergrijze wolken jagen over de hemel. De wind huilt dreigend, maar op de grond merk je er nauwelijks iets van. Ik loop door het centrum van Raunsend, mijn handen diep in de zakken van mijn lange winterjas – de enige jas die ik heb. Hoewel het avond is, branden de straatlantaarns niet vanwege gebrek aan onderhoud.

In de paar vervallen winkeltjes die er nog zijn, branden lampen in de etalages, waarin voornamelijk tweedehands spullen te zien zijn. In een winkel die oude televisies verkoopt, zie ik op elk scherm dezelfde beelden. Ik heb ze eerder vandaag al gezien. Het is een amateurfilm van een vliegende schotel. De beelden worden keer op keer herhaald, terwijl de nieuwslezer lacht om het amateuristische karakter van deze poging om iedereen voor de gek te houden. Haar mannelijke collega is veel serieuzer, maar zijn mening blijft onduidelijk.

Ik vind de beelden er best realistisch uitzien, maar wat weet ik ervan? Het idee dat we bezoek krijgen van buitenaardse wezens is onwaarschijnlijk. De afstanden in het universum zijn veel te groot om te overbruggen – hoewel ik daar ook niet zo veel verstand van heb.

Het winkelcentrum is fel verlicht, zo fel dat het pijn doet aan mijn ogen. Luxe auto's rijden heen en weer met keurig geklede mensen. Giechelende jonge dames lopen arm in arm met grijze, saaie oude mannen. Ze worden verwend met bontjassen of sieraden. Daar zullen ze later iets voor terug moeten doen. Dit is de elite: mensen die zich dit kunnen veroorloven.

Ze wonen in een deel van de stad dat omheind is door een hoog hek. Je kunt daar niet binnenkomen zonder begeleiding, tenzij je er woont. De poortwachter heeft een vergunning om je neer te schieten, zonder daar verantwoording voor te hoeven afleggen.

Ik kijk niet naar het winkelcentrum. Het laatste wat ik wil, is opvallen bij een politieagent die daar de wacht houdt. Voor je het weet word je gearresteerd als verdachte van terrorisme. En dat blijf je totdat je je onschuld onomstotelijk kunt bewijzen. Toch is dat niet de belangrijkste reden waarom ik een politieagent niet in de ogen wil kijken. Bovenal wil ik niet dat hij de haat in mijn ogen ziet – de steeds intenser wordende haat die ik de afgelopen zes maanden tegen hen heb gekoesterd.

Ik trek mijn schouders iets op en versnel mijn pas. Ik laat de hoofdstraat en het stadscentrum achter me. In de verte klinken sirenes. Het gebeurt weer. Ik voel de haat

in me oplaaien. De sirenes komen snel dichterbij en het duurt niet lang voordat drie gepantserde VePo-voertuigen langs me razen. Ze stoppen aan het einde van de straat en een klein leger politieagenten springt eruit.

Ik verstop me in de duisternis van een deuropening en grijp instinctief naar de greep van mijn Glock. Ze gaan me niet levend vangen. Dan blijkt dat ze niet achter mij aan zitten. Ze rennen naar een huis aan de rechterkant van de weg en in één snelle beweging wordt de deur ingeslagen met een dikke stalen pijp. Een leger agenten stormt naar binnen.

Ik hoor een vrouw gillen, gevolgd door het geluid van brekend glas en vallende voorwerpen. Plotseling spatten er ruiten. Ik kan niet zien wat er gebeurt. Na een paar minuten, gevuld met gehuil, geschreeuw en het geluid van chaos, worden twee vrouwen naar buiten gesleept. Mijn herinneringen komen terug. Mijn vinger glijdt naar de trekker; ik haal het pistool uit mijn zak en richt op de scène.

Dan beseft ik dat ik in mijn eentje geen partij ben voor de politie. Binnen de kortste keren zou ik doorzeefd zijn met kogels, terwijl ik hooguit twee van hen zou kunnen uitschakelen. Ik verdwijn weer in de schaduwen en berg mijn pistool op. De vrouwen – waarschijnlijk een moeder en dochter – worden in het achterste gepantserde voertuig gegooid. Ze jammeren van doodsangst.

Enkele VePo blijven achter; de rest stapt in de voertuigen en rijdt weer weg, nog steeds met loeiende sirenes. Ik wil niet langs het huis lopen en een zijstraat nemen om hier weg te komen. De haat is zo intens dat ik bijna letterlijk voel hoe die aan me knaagt. Ik probeer mijn gedachten te kalmeren, maar het lukt me niet.

Zes maanden geleden zag ik de vrouw van mijn vriend op dezelfde manier worden meegenomen, samen met het buurmeisje dat toevallig ook bij ons was. Ik werd ook gearresteerd, maar om de een of andere reden lieten ze me na een paar weken vrij – zogenaamd omdat mijn betrokkenheid niet was bewezen. Betrokkenheid bij wat? God mag het weten.

Tegen die tijd was ik mijn baan kwijtgeraakt, zoals de wet voorschrijft. Meer is mij niet verteld. Tot op de dag van vandaag is er niets vernomen over het lot van de vrouw of het buurmeisje. Ik heb mezelf gezworen dat ik ze zal vinden, maar tot op heden heb ik geen manier kunnen bedenken. Ik heb zelfs overwogen om mezelf te laten arresteren, maar een andere vriend raadde me dat af. Mannen en vrouwen worden immers apart opgesloten.

Als ik thuiskom, begint het net een beetje te regenen. Mijn jas is niet waterdicht en neemt makkelijk water op, dus ik ben blij dat ik binnen ben voordat het echt gaat gieten.

Ik ben ook blij dat ik technicus ben – mijn tv werkt tenminste. Ik pak een film uit de kast en zet hem op. Er worden al heel lang geen films meer gemaakt, en deze is uit de vorige eeuw.

Hij gaat over een man die eeuwig leeft en jong blijft. Hij is smoorverliefd op een vrouw, maar ziet haar oud worden en sterven. Hij wordt verscheurd door verdriet – tenminste, als hij niet in gevecht is met anderen die ook eeuwig leven. Blijkbaar is dat voorrecht alleen voorbehouden aan mannen. Ik ben blij dat ik geen eeuwig leven heb. Ik heb de film al vaak gezien, maar hij blijft me boeien.

2 – DE EXECUTIE.

Wanneer de film afgelopen is, zet ik de tv uit. De hoofdrolspeler heeft de prijs gewonnen: hij is nu sterfelijk en daar blij mee. Het klinkt belachelijk, maar ik begrijp het helemaal. Ik sta op en loop naar mijn werkkamer. Ik leef van reparaties die ik voor mensen doe. Niet iedereen betaalt me, maar dat deert me niet erg. Veel mensen hebben nog wat geld en daarvan kan ik leven. Vanwege de enorme leegstand zijn de huizenprijzen de laatste tien jaar gezakt tot bijna niets. Ik vind het best.

Wegens gebrek aan technische kennis is de VePo teruggedaan naar ouderwetse analoge communicatiesystemen; die zijn makkelijker te onderhouden. Niet dat het verteld werd, maar ik zag het aan de antennes op de auto's. Sinds ik dat weet, probeer ik een ontvanger te maken, zodat ik kan horen wat ze communiceren. Tot nu toe is dat niet gelukt, maar gisteren kreeg ik toevallig van een kennis van een vriend een zeer oude scanner. Hij kon ooit alle signalen ontvangen, totdat de hulpdiensten overschakelden op digitale, gecodeerde communicatie. Hij is werkelijk heel oud – ik schat bijna honderd jaar – en al die tijd in bezit geweest van de familie van die man. Uiteraard deed hij het niet, maar met behulp van oude boeken die gered zijn van de grote boekverbranding heb ik goede hoop hem te repareren. Alleen snap ik nog niet alle symbolen op de schema's die in het apparaat zaten.

Ik zet mijn leesbril – die ik als vergrootglas gebruik – op en bekijk de printplaat van dichtbij. Ik controleer alle bedrading die erop geëtst is, totdat ik opeens een los onderdeel zie. Het is niet goed gesoldeerd; in de loop der jaren heeft het zich losgewerkt. Hé, dat is bijzonder. Hoe heb ik dat niet eerder gezien? Ik warm mijn soldeerbout op en soldeer het met één tikje weer vast. Niet te lang, want ik ben bang het onderdeel door te branden. Ik controleer de nieuwe soldering en ben tevreden. Het lijkt weer als nieuw. Ik ga verder met de controle van de printplaat, maar vind geen onregelmatigheden meer. Zou het dan toch?

Een nerveuze spanning bekruipt me wanneer ik de voeding pak en hem aansluit. Ik zet hem aan – en zowaar: hij springt aan. Ik draai aan de frequentieknop en hoor allerlei geruis, maar geen stemmen. Hmmm, nog niet helemaal goed dus. Mijn enthousiasme begint te tanen totdat ik beseft dat er geen antenne in zit. Ik kijk naar de plug. Ik kan me niet herinneren ooit iets gezien te hebben dat hierin past. De pluggen van mijn radio en tv zien er heel anders uit. Ik doorzoek mijn verzamelde zooi nog eens. Ik heb veel aansluitingen, maar geen enkele past.

Ik besluit naar bed te gaan. Ik ben moe en de emoties van deze dag hebben aan me gevreten. Het duurt dan ook niet lang of ik zak weg in een droomloze slaap.

Na het ontbijt besluit ik de stad in te gaan om te zien of ik een antenne kan vinden – of iets wat ervoor door moet gaan. Het weer is wat opgeknapt; nog steeds jagen wolken langs de hemel, maar het is droog en af en toe breekt een waterig zonnetje door. Gelukkig, het is een eind lopen naar het deel van de stad waar ik heen wil en ik word liever niet nat. Ik doe mijn deur open en zie net een paar ratten een veilig heenkomen zoeken. Twee agenten met evenveel honden lopen door mijn straat, maar ze slaan geen acht op me. Ik vermijd hun kant te kijken en loop snel de andere kant op.

Lange, saaie, grijze straten trekken aan me voorbij. Ik kijk er niet naar en denk er niet aan. Het is de plek waar ik mijn hele leven al woon; de troosteloosheid valt me niet echt op. Soms ben ik helderder en dan zie ik diezelfde troosteloosheid wel en voel ik de noodzaak om er iets aan te doen. De mensen die er wonen zijn even grijs en grauw en even onverschillig. Ik wil niet onverschillig zijn, maar ik heb niet de kracht.

Ik wil een plein oversteken, maar het is onverwacht druk. Er is een executie en de mensen joelen naar de verdachten. Niet omdat ze het willen, maar omdat ze verplicht zijn. Niet geschreven of gezegd, maar iedereen weet: wie niet meedoet, wordt opgepakt en krijgt hetzelfde lot. Ik wil erlangs lopen, maar word tegengehouden door een agent met een automatisch wapen. Gedwee doe ik wat hij verlangt en ga richting het schavot staan. Ik schrik als ik de vrouw van gisteren herken. Haar kleren zitten onder het bloed en ze huilt zachtjes. Dat is snel geregeld... De woede grijpt me wanneer het schot klinkt en de vrouw ineenzakt. Ik probeer een soort opluchting te vinden in het feit dat haar lijden voorbij is, maar het lukt niet.

Ik neem het gezicht van de man op, die op het schavot staat met zijn handen achter zijn rug. De klep van zijn pet is ver over zijn ogen getrokken. Toch valt er, door weerkaatsing van de net doorgekomen zon, wat licht op zijn gezicht. Hij staat emotioneel. Je ziet de zelfrechtvaardiging ervan afdruipten. Ik kijk naar de mensen op het plein; sommigen juichen schijnbaar gemeend. Ik zou ze zonder spijt kunnen doden. Anderen staan te huilen. Twee meisjes hebben hun gezichten op elkaars schouders gelegd. Hun kleding is nat.

Opeens valt me een lange man op. Hij is echt heel erg lang – meer dan twee meter. Zijn gezicht is wit als papier en hij is mager, letterlijk vel over been. Zijn lange witte haren waaien alle kanten op, iets wat absoluut niet past bij zijn lange grijze regenjas. Hij bestudeert iedereen. Zijn gezicht beweegt langzaam heen en weer, alsof hij de menigte leest. Plotseling draait hij zich half om en kijkt hij mij recht aan. Een rilling van angst loopt over mijn rug. Hij heeft geen gewone ogen; zijn ogen zijn helemaal zwart. Zijn wenkbrauwen zijn lichtgekleurd, iets donkerder dan zijn huid. Zijn ogen liggen diep in zijn schedel en hij heeft een hoog voorhoofd. Zijn mond is een dunne streep met naar beneden wijzende mondhoeken. Zijn door lange witte haren omlijste kin en kaken tekenen zich scherp af door zijn strakke huid.

Hoewel het oogcontact lang lijkt, heeft het in werkelijkheid maar een paar seconden geduurd. Abrupt draait hij zich om en loopt weg. Ik probeer hem te volgen, maar de dicht opeengepakte menigte verhindert het. Ik laat het erbij en vervolg mijn weg. Niemand lijkt dit opvallende figuur te zien.

De agent die me tegenhield is weg en ik kan ongestoord verder. Je raakt enigszins gewend aan dergelijke executies, maar onberoerd laat het me nooit. Die zogenaamde terroristen kunnen iedereen zijn – van jonge jongetjes tot oude vrouwtjes en alles daartussenin. Het werkt: de angst zit er goed in; burgerlijke ongehoorzaamheid behoort voorgoed tot het verleden.

Hoewel ... er circuleert een gerucht dat een verzetsbeweging zich organiseert. Er zijn meer geruchten, maar deze is hardnekkig. Ik heb geen idee. Het laat me niet onverschillig, maar ik denk dat het nutteloos is. Voor je het weet ben je verraden door je buurman, collega of een lid van je eigen gezin. Wanneer iemand je niet mag, doet hij gewoon een valse melding. Hij krijgt dan een compliment van de lokale commandant en jij zit veilig opgesloten. Geen haan die ernaar kraait. Daarom houd ik me op de achtergrond en bemoei ik me nergens mee. Soms repareer ik iets voor iemand en dan heb ik er weer een vriend bij. Voor zolang dat duurt ...

Het wolkendek breekt open en het plein verliest zijn somberheid; de zon overgiet het. De meeste mensen worden niet vrolijk van het schouwspel op het schavot. Heel zachtjes hoor ik een vreemd bulderend geluid in de verte. In eerste instantie reageert niemand erop, maar het komt snel dichterbij. Mensen stoppen en kijken omhoog. Het lijkt van boven te komen. Het klinkt als onweer, maar dat is het niet – mijn nekhaar gaat recht overeind staan. Het lawaai wordt oorverdovend wanneer een grote, donkere vorm boven de huizen verschijnt.

"Een UFO, een UFO!" wordt er in het publiek geroepen. UFO mijn dikke kont – dit is een Harriër van minstens zeventig jaar oud. Hoe hebben ze die weer aan de praat gekregen? En wie kan zo iets nog besturen? De geredde boeken bewijzen nu hun nut. Mensen vliegen in paniek alle kanten op. Alleen ik, een paar agenten en dat lange, bleke skelet blijven staan. Ik besluit er niet aan mee te doen en loop met versnelde pas een steegje in, voor het geval ik opgepakt word en moet uitleggen waarom ik bleef staan.

Het vliegende geval vuurt, wat ik vermoed een raket is, precies op het schavot af. Een ontploffing volgt en alle agenten die bij de executie betrokken waren, liggen op slag dood. Zo, dat zal ze leren ... Ik kom weer overeind uit mijn ineengedoken positie, laag boven de grond, en kijk rond. Er zijn ruiten stuk in de omgeving, maar die waren dat al voor de aanslag. Ik zie de bleke man snel weglopen. Het lijkt me verstandig hier niet bij betrokken te raken, dus ik spoed me ook weg. Ik let niet op waar ik heen ga, maar bij toeval loop ik in de goede richting en zie de winkel met radio-onderdelen. Bijna opgelucht stap ik naar binnen, niet voordat ik zorgvuldig heb gekeken of ik gevolgd

ben. Niet dat ik daar bang voor ben – ze zullen het nu te druk hebben – maar je weet nooit.

De man in de winkel lijkt verrast door een klant. Handenwringend en met een gebogen lijf in een oude stofjas komt hij op me af. Zijn wenkbrauwen zijn omhooggetrokken, alsof hij een vraag wil stellen. Ik besluit te doen alsof hij die vraag al gesteld heeft en beschrijf de plug die ik nodig heb. Warempel, hij heeft er een – eentje waar al een paar keer aan gesoldeerd is, maar nog goed genoeg.

"Waarom zoek je zo'n plug?" vraagt hij.

"Die van mijn tv is afgebroken", lieg ik, alsof het gedrukt staat.

"Deze worden meestal gebruikt bij radiozenders en ontvangers." Hij doet alsof hij niet helemaal zeker is, maar ik voel dat hij mijn leugen doorziet. Ik haal mijn schouders op, neem het ding mee en ga weer op weg naar huis. Om eventuele problemen te vermijden, loop ik een omweg. Het laatste wat ik wil, is weer over dat plein lopen. De zon schijnt nu en sommige mensen lijken niet meer zo somber als normaal. Sommigen zie ik zelfs glimlachen wanneer ze gepaard door de straten lopen.

3 – DE ONTVANGER.

De uiteindelijke antenne bestaat uit niets meer dan een koperdraad die aan de zijkant van het huis omhoogloopt naar het daklicht. Ik heb geen idee hoe lang die moet zijn, maar vermoed dat het voor een ontvanger niet zo veel uitmaakt. We zullen het wel zien. Het solderen van het plugje viel mee – in no time zat hij eraan.

Ik draai opnieuw aan de frequentieknop en mijn hart maakt een sprongetje wanneer ik allerlei geluiden hoor. Geen stemmen, maar fluittonen met snel wisselende frequenties. Ik heb geen idee wat dat betekent. Ik sluit een hoofdtelefoon aan op het apparaat en luister langzaam alle frequenties af, draaiend, tot ik opeens stemmen hoor. Ik schrik, gooi de koptelefoon van mijn hoofd en kijk hijgend naar het apparaat. Dan verman ik mezelf, zet hem weer op en luister opnieuw.

Het zijn inderdaad stemmen, maar welke taal spreken ze? Het lijkt wel Russisch. Mijn hart klopt snel. Ik schrijf de frequentie op en ga voorzichtig verder met zoeken. Ik hoor de bizarste geluiden: kraken, piepen, fluittonen – zelfs iets wat op het janken van een hond lijkt. Ik weet niet of dit natuurlijke geluiden zijn, of dat er echt gecommuniceerd wordt.

Ik speel met de knopjes waarvan ik de bedoeling niet begrijp en zoek de frequenties een paar keer af. Dan hoor ik de portofoons van de VePo. Deze stemmen zijn duidelijk verstaanbaar. Hé, dat is mooi. Ik noteer de frequenties en de stand van de diverse knoppen. Je weet maar nooit.

Plots hoor ik in de verte hard geroep. Ik kan het niet verstaan, maar de metalige klank verradt genoeg: de staatsomroepers rijden weer. Meestal is dat een oproep om naar het grote plein te gaan, omdat het staatshoofd ons iets te zeggen heeft. Daar hangt een enorm scherm waarop altijd hetzelfde hoofd te zien is – een gezicht dat naar verluidt al veertig jaar niet veranderd is. Het staatshoofd claimt onsterfelijk te zijn. Waarschijnlijk helpt de oude techniek daar een handje bij.

En ja hoor, een auto rijdt door de straten met een schallende luidspreker op het dak. Door het pompeuze volkslied heen klinkt de mededeling dat we morgen om twee uur op het stadsplein aanwezig moeten zijn. Officieel is het niet verplicht, maar de meeste mensen gaan toch, voor de zekerheid. Ik heb al een paar keer overgeslagen en besluit morgen pas te beslissen of ik ga. Eigenlijk heb ik niets beters te doen. En de geruchten over heropvoedingskampen liegen er niet om. Maar zin in dat pompeuze gewauwel heb ik niet.

Al draaiend aan de knoppen hoor ik weer die Russisch klinkende stemmen – op een

andere frequentie dit keer. Ik noteer hem. Dan klooi ik wat met de rest van de knoppen, waarvan de meeste functies me volstrekt onduidelijk zijn. Opeens wordt het geluid veel helderder wanneer ik een klein knopje verdraai. Ik blijf draaien tot de vormeloze klanken woorden lijken te vormen. Nog steeds kan ik ze niet verstaan, maar mijn nekharen gaan overeind staan. Het klinkt ... onaards. Veel klik- en sch-klanken. Zelfs Arabieren spreken niet zo. Geboeid blijf ik luisteren.

Ik heb het gevoel dat als ik maar lang genoeg luister, ik de taal zou kunnen begrijpen. Alleen de intonatie – zoveel vragen, zoveel korte, gejaagde zinnen. En toch ... het klinkt georganiseerd. Ik hoor meerdere stemmen, maar ze klinken allemaal hetzelfde, alsof één wezen door verschillende monden spreekt.

Op de ontvanger staat een metertje dat de signaalsterkte aangeeft. Eerst stond hij op S2, met veel geruis. Nu schiet hij omhoog naar S5. De ruis verdwijnt. De stemmen klinken harder, dichterbij. Er zit verschil in sterkte tussen de stemmen: bij sommigen slaat de naald verder uit dan bij anderen. Er moeten meerdere groepen zijn. Dan hoor ik plots geruis – een hard lawaai. Ik geef de ontvanger een tik; hij kraakt luid. Het geluid blijkt echter van buiten te komen.

Ik herken het meteen. Het is weer een Harriër, waarschijnlijk dezelfde als vanmiddag. Ik loop naar buiten. De lucht is aardedonker, de Melkweg helder zichtbaar. Opeens verschijnt er een driehoekig gat in de sterrenhemel. De sterren erachter lijken te golven, alsof ze weerspiegeld worden in water. Het gat beweegt langzaam noordwaarts, draait naar het westen. Dan zie ik de gloed van motoren oplichten. Ineens kleuren ze helgeel en verdwijnt het toestel met een ongelooflijke snelheid in de verte, gevolgd door een doffe knal die de huizen laat schudden. Mijn hart klopt in mijn keel.

De oorlogstechniek van de Ouden... Het moet een hel zijn geweest om in die tijd te leven. Je zou er bijna blij van worden dat we nu in deze zogenaamd stabiele heilstaat wonen.

Bijna.

In de verte klinkt een explosie, gevolgd door sirenes. De avondlucht licht oranje op. Ik vermoed een grote brand. Nieuwsgierig ben ik wel, maar het lijkt me geen goed idee om 's nachts op straat te gaan. Bovendien is het me te ver lopen. Ik ga weer naar binnen. Mijn gedachten draaien nog, maar mijn handen doen hun werk automatisch.

Dan herinner ik me dat ik de hulpdiensten kan afluisteren. Gelukkig heb ik hun frequenties genoteerd. Zonder duidelijke reden voel ik een vreemde opwinding. Ik hoor geschreeuw door de radio – paniek, bevelen, schoten. De sterktemeter slaat uit tot voorbij S9. Ze moeten dichtbij zijn.

“Harry! Links van je! Pas op!”

“Ja, ik zie hem!” Pistooolschoten.

“Heb je hem?”

“Nee, hij leek zomaar te verdwijnen. Ik zie hem niet meer... ughh.” Gerochel. Dan stilte.

“Harry! Harry!” Geen antwoord. Een derde stem mengt zich in.

“Help! Het stikt hier ervan. Assistentie nod—” Het signaal valt met een harde tik weg.

“Basis aan allen! Terugtrekken naar de Steenstraat. Dit is een bevel! Ik herhaal: terugtrekken naar de Steenstraat. U krijgt daar nieuwe orders.”

“Help, help! Ik ben omsingeld! Kan niet weg!” Een vrouwenstem, overslaand van angst.

“Negeer dat verzoek. Iedereen naar de Steenstraat.”

“Maar je kunt me toch niet laten barsten?! Help me, dit overleef ik niet!”

“Iedereen naar de Steenstraat”, blaft de basis nog een keer.

Dan wordt het stil.

Ik zoek voorzichtig de frequenties in de buurt af en draai terug naar de oorspronkelijke band. Ik besluit de ontvanger aan te laten staan terwijl ik ga slapen – mocht er iets gebeuren, dan word ik wel gewekt.

Maar net op dat moment bonkt iemand op de deur. Ik krijg bijna een hartverzakking. Ik gluur door het raam: Esther. Ze lijkt volledig in paniek. Ik ren naar de deur en trek hem open. Zonder iets te zeggen duwt ze me opzij en stormt ze naar binnen.

“Jan?” vraag ik.

“Weet ik niet. Er was gedonder in de buurt en hij moest zo nodig gaan kijken. Ik kon hem niet tegenhouden.”

“Eigenwijs, zijn hele leven al. Heb je hem gezocht?”

Ze schudt haar hoofd en draait zich om, zodat ik haar jas kan aannemen. Ik maak een uitnodigend gebaar richting de kamer. Esther en Jan... ik kan geen hoogte van hen krijgen. Ze zeggen geen relatie te hebben, maar ze zijn onafscheidelijk. Toch heb ik ze nooit op een blik, een gebaar of een aanraking kunnen betrappen. Esther komt koeltjes over, maar ik weet beter. Achter die afstand zit een onzeker, zacht mens, vol mededogen.

Ze vertelt dat er een raar lawaai was, gevolgd door een gigantische explosie. Even later loeiden de sirenes en heerste er chaos op straat. Jan ging kijken en zou “zo terug” zijn. Toen hij dat niet was, is ze hem achterna gegaan, ondanks haar angst. Ze zag lichamen – agenten, medisch personeel, burgers. En iemand in dezelfde kleren als Jan. Ze dacht dat hij dood was. Toen de overheidsdiensten zich terugtrokken, is ze op haar oude fiets naar mij gekomen.

Ik schenk twee glazen cognac in, al had ze om koffie gevraagd. Ze neemt zonder protest een grote teug.

“Blijf hier vannacht”, zeg ik. “Ga pas terug als het licht is.” Op dat moment begint de ontvanger te sputteren – weer stemmen. Esther laat van schrik haar glas vallen, dat gelukkig heel blijft. Ik leg haar kort uit wat het apparaat is, terwijl ik met een half oor luister. Ze luistert mee, even nieuwsgierig als ik.

Paniek. Schreeuwen. Hulpverzoeken. Bevelen. Een vrouwelijke stem roept om bijstand, overstemd door chaos. De operator snauwt: “Wil iedereen zich aan het protocol houden, alsjeblieft? Dan kan ik hier de zaak op de rails houden!”

Het wordt rustiger, maar de spanning blijft voelbaar.

“Waar zouden ze zo bang voor zijn?” vraagt Esther.

“Ik heb maar een vaag vermoeden.” Ik vertel haar over het plein vanmiddag – over het vliegtuig, het bloedbad, en dat ik denk dat er verzet is tegen de staat.

“Willekeurig?!” Haar wenkbrauwen schieten omhoog. “Denk je werkelijk dat de overheid zomaar mensen oppakt?” Ik ben even met stomheid geslagen. Die naïviteit... en tegelijk weet ik dat bijna iedereen zo denkt. Ze geloven dat de staat onfeilbaar is, dat toezicht bescherming betekent.

Ik probeer rustig uit te leggen dat de staat ook uit mensen bestaat, en dat mensen fouten maken. Ik vertel haar dat het vroeger anders was: dat burgers hun leiders kozen, dat de machten gescheiden waren – wetgevers, uitvoerders, rechters. Corruptie was moeilijker toen.

“Hoe weet je dat allemaal?” Ik wijs naar een stapel oude boeken.

“Die zijn niet geautoriseerd”, zegt ze verontwaardigd, al kan ze dat onmogelijk weten. Toch pakt ze er een op en begint te lezen. Even later zegt ze verbaasd:

“Zijn we op de maan geland? Dat kan toch helemaal niet! Waarom vertellen ze dit niet op school?” Ik wil zeggen dat kennis macht is – dat de overheid bang is dat de burgers weer macht krijgen – maar ik slik het in. De tijd is er niet rijp voor.

“Ga je me nu aangeven voor die boeken?” vraag ik voorzichtig. Ze kijkt me lang aan en schudt langzaam haar hoofd. Haar haar glanst in het licht van de tafel.

“Nee”, zegt ze zacht, maar vastberaden. “Dat gaat me te ver.” Toch voel ik me niet gerust. Ik weet niet waar haar loyaliteit werkelijk ligt.

Plots klinkt er weer lawaai uit de radio.

“Er staat hier een grote container voor het politiebureau. Wat is dat? Weet iemand wat erin zit?”

“Blijf daar weg! Het kan een explosief zijn!”

“De deur is dichtgelast – ik ben weg hier!” Een korte stilte. Dan een doffe explosie, gevolgd door ruis. Vijf seconden later horen we een gigantische dreun in de verte. We kijken elkaar aan en lopen tegelijk naar buiten. De hemel licht oranje op.

“Wat is dat toch?” fluistert ze. Ik weet zeker dat dit het verzet moet zijn. Wie anders? Vooral dat vliegtuig van vanmiddag blijft door mijn hoofd spoken. Als dit het verzet is, dan zijn ze goed georganiseerd – en goed uitgerust. Ik voel iets nieuws: nieuwsgierigheid. Misschien zelfs hoop.

We willen net weer naar binnen gaan, wanneer we een zoemtoon horen. Niet echt een zoemtoon – iets diepers, trillender. We kijken omhoog, maar er zijn geen sterren meer te zien. De toon sterft langzaam weg. Dan zie ik even iets zwarts bewegen in het oranje schijnsel van het vuur. Groot. Te groot om menselijk te zijn.

We gaan naar binnen. De radio is weer rustig, op wat gesis en geklets na. Ik ben zo moe dat het me allemaal geen klap meer kan schelen.

4 – OORLOG?

Na een droomloze nacht word ik stijf wakker. Het lijkt me een goed idee om eerst een hete douche te nemen voordat ik iets anders doe. Vanwege die diepe slaap heb ik hoofdpijn, en ik weet uit ervaring dat een hete straal in mijn nek wonderen kan doen.

Ik besef ineens dat ik mijn kleren nog aan heb. Ik kleed me uit en loop naar de douche. Het warme water doet me goed, en ik blijf er lang onder staan. Ik ben nooit snel onder de douche, want alleen mijn baard en hoofd scheren kost me al vijftien minuten. Ik voel aan mijn kin – het is weer hoog tijd. Ik pak het scheerschuim en begin mijn hoofd in te smeren. Het is een tweedaagse traditie en ik beweeg het mesje uitermate secuur. Ik begin altijd op hetzelfde punt en maak altijd dezelfde bewegingen. Je zou het kunnen zien als een vorm van religie, met obsessieve trekjes.

Een kwartier later stap ik met een glimmende knar onder de douche vandaan. Ik blijf even over mijn hoofd wrijven, tevreden over hoe glad het is. Nonchalant loop ik de kamer in – en sta oog in oog met Esther. Na een schaapachtig lachje draai ik me snel om en loop ik terug om wat kleren aan te trekken.

Wanneer ik terugkom, is ze in de keuken bezig met het ontbijt. Ze staat licht gebogen bij het aanrecht; haar rechterhand beweegt snel bij het smeren van de boterhammen. Ze heeft er vier voor mij gemaakt. Veel te weinig, maar ik laat het zo. Ze is lief, en eigenlijk vind ik haar best aantrekkelijk. Uiteraard laat ik niets blijken en bedank ik haar voor het brood. Zonder plichtplegingen gaan we aan tafel zitten.

“Ik wil je wat vertellen, maar ik weet niet zeker of ik dat moet doen.” Kauwend op mijn brood kijk ik haar aan. Dat zal er vast dom uitzien. Ze kijkt me aan en giechelt zacht. Nu ben ik pas echt benieuwd.

“Ik ga je echt niet aangeven.” Ik zwijg verder en wacht af.

“Ik denk er net zo over als jij ...” Ze houdt haar boterham halverwege stil; haar hand trilt een beetje. “Erger nog, ik dóé er ook wat mee.”

“Je hebt het over onze fijne heilstaat?” vraag ik.

Ze knikt. “Ik zit in het verzet.”

Dat heeft mijn volledige aandacht. Dus het bestaat echt. Ik staar haar aan; ze lijkt zich nog ongemakkelijker te voelen, maar ik kan niets zeggen.

“Wees niet bang”, zeg ik uiteindelijk. “Ik vermoedde al langer dat er een verzetsbeweging actief is. Ik heb boeken gered van de grote boekenvernietiging en gelezen over oude tijden, toen het er nog heel anders aan toging.”

Nu is het haar beurt om schaapachtig te kijken. Ik praat door.

“Het is me glashelder dat de staat ons dom wil houden om aan de macht te blijven. Daarom staan er zware straffen op kritiek en kennis. Het is eerder gebeurd in de geschiedenis.”

“Wat is er toen gebeurd?”

“Meestal werden zulke staten van binnenuit verzwakt, omdat het volk in opstand kwam. Je kunt niet iedereen doden. Uiteindelijk is het altijd maar een kleine elite tegen de rest van het volk. Vaak keerde het leger zich dan ook tegen de bevelhebbers.”

“Wat is een leger?”

“Hetzelfde als de VePo”, leg ik uit, “alleen groter, en met betere wapens.”

“Hebben we een leger?”

“Weet ik niet. Volgens mij zijn de VePo en het leger één macht geworden. Hoeveel wapens ze hebben? Geen idee.”

Om eerlijk te zijn denk ik van niet, gezien het feit dat ze tegen die Harriër gisteren niets konden beginnen. Toch durf ik dat niet te zeggen – nog steeds weet ik niet of ik Esther volledig kan vertrouwen.

“Je vertrouwt me niet helemaal, hè?” Ik schud mijn hoofd. “Wie zegt dat je me er nu niet in probeert te luizen?”

“Niemand. Maar kun je je herinneren hoe Jan altijd zo... eh... gelovig was over de staat?” Ik knik. Dat klopt.

“Daarom was ik zo gereserveerd tegenover hem.”

Ik snap niet goed waarom dat een bewijs van haar onschuld zou zijn, maar ik laat het rusten. Beter zwijgen dan het vertrouwen breken. Bovendien wil ik niet te veel weten over haar relatie met Jan. Of beter gezegd: haar vroegere relatie. Waarschijnlijk is hij nu dood.

Ze glimlacht plots. “Ik vertrouw je wel.” Als dit een trucje is om me te ontwapenen, dan werkt het. En eerlijk gezegd: wat heb ik te verliezen? Op die boeken na heb ik de staat nooit iets aangedaan. En na gisteren hebben ze wel wat anders aan hun hoofd.

“Durfde je dan wel je dingen te doen met Jan zo dicht in de buurt?” vraag ik.

“Wat bedoel je?”

“Nou, je bezighouden met het verzet. Als hij je betrapt had, had hij je kunnen aangeven.” Ze schudt haar hoofd.

“Dat zou hij nooit hebben gedaan.” Misschien heeft ze gelijk. Ze kent hem beter dan ik. Toch kan ik het niet laten te denken dat ze niet voor niets alles voor hem verborgen hield.

□

De ochtend kabbelt rustig voorbij. We praten vooral over koetjes en kalfjes, maar de sfeer tussen ons is subtiel veranderd. Esther voelt niet langer als een kennis, maar als iemand met wie je iets deelt dat gevaarlijk is – en daardoor intiem.

We besluiten dat ik met haar meega naar haar huis. Nou ja, besluiten ... ik deel het haar mee. Ze vindt het een goed idee. Nadat zij heeft gedoucht, vertrekken we. Ongemerkt stop ik mijn Glock in mijn jaszak.

De straten zijn leger dan ooit. Werkelijk niemand is buiten, en de weinige winkeltjes zijn gesloten. Kennelijk heeft het gerommel van gisteravond de mensen schrik aangejaagd. De grauwe lucht maakt de sfeer nog somberder. Er kijkt zelfs niemand uit het raam.

We lopen naast elkaar, gebogen, zwijgend. Wanneer we in de buurt komen van het plein van gisteren, zeg ik:

“Ik wil hier even kijken. Hier was de aanslag gisteren.” Ze knikt. We slaan een smalle steeg in, overdekt met gespannen waslijnen vol natte kleren. De steeg is donker, klam. In de verte gloeit het licht van de uitgang, die uitkomt op het plein.

Wat we daar zien, verbaast me enorm. Het plein is brandschoon en volledig hersteld. De muren die gisteren nog gaten hadden, zijn hersteld, de brandvlekken verdwenen. Een paar bouwvakkers lopen rond tussen stellages.

“Die moeten vannacht hebben doorgewerkt”, fluister ik. Esther pakt mijn arm en trekt me resoluut mee. “Ik wil hier niet aangetroffen worden door de verkeerde”, zegt ze gejaagd. Ik begrijp het. Wie hier rondneust, trekt de verkeerde aandacht.

De straten bij haar huis zijn daarentegen nog niet opgeruimd. Er liggen lijken, onafgedekt op plastic zeil. Ik loop ernaartoe, maar Esther blijft staan.

“Welke kleren droeg Jan?” roep ik.

“Houthakkershemd, sneakers en spijkerbroek!” klinkt het achter me. Dat klopt precies met mijn herinnering. Ik zie iemand liggen in die kleding, maar kan niet met zekerheid zeggen of het Jan is. Ik loop terug.

“Je moet meekomen. Er ligt hier iemand in die kleren.” Ze huivert, maar komt mee. Ze staart lang naar het lichaam. Het gezicht is zwartgeblakerd en nauwelijks herkenbaar, maar het haar en de kleding kloppen.

“Dan is hij het”, fluistert ze. Ze knikt langzaam, alsof ze zichzelf probeert te overtuigen.

We lopen snel verder. Overal liggen doden. Op het eerste gezicht lijkt het een veldslag tussen burgers en politieagenten, maar waarom zijn er zoveel agenten dood? Zij hadden de wapens. En de meerderheid. Vreemd.

We naderen haar huis. We hoeven alleen nog de kruising over te steken als we een vreemd geluid horen. In eerste instantie kan ik niet bepalen waar het vandaan komt. Dan denderen er voertuigen voorbij – vreemd gevormde machines in camouflagekleuren. Sommige hebben geen wielen, maar rupsbanden van staal.

Ik herken ze niet, maar ze lijken op de voertuigen uit de oude oorlogsboeken. De colonne is eindeloos. Nu gaan overal ramen open; mensen hangen naar buiten, staren zwijgend.

Wanneer het lawaai wegebt, kijk ik Esther aan.

“Nu weten we het: we hebben een leger. Dat wordt een zware dobber voor het verzet.” Ze kijkt me ongerust aan. Ze denkt hetzelfde.

“Aan de andere kant”, zeg ik, “met hoeveel mensen zijn jullie eigenlijk?”

“We werken met cellen”, antwoordt ze. “Ik ken maar een paar mensen.” Het verbaast me dat zulke oude verzettechnieken opnieuw opduiken. Blijkbaar ben ik niet de enige die boeken heeft gered.

De voordeur van haar huis is ingetrapt. Binnen is het een ravage. Laden opengetrokken, kasten omgegooid, alles doorzocht. Onwillekeurig leg ik mijn hand op mijn wapen.

“Plunderaars”, zegt Esther zacht.

“Ik denk het niet. Heb je hier waardevolle spullen?” Ze schudt haar hoofd.

“Alleen wat kleren.”

“Raap die bij elkaar, dan gaan we hier weg.” Ze knikt en loopt de trap op.

“Hier is het net zo erg!” roept ze van boven. Ik geef geen antwoord.

Mijn oog is gevallen op iets op de grond. Ik buk en raap het op: een metalen driehoek van ongeveer vier centimeter breed. Aan de drie punten lopen dunne draadjes. Wanneer ik zo'n draadje aanraak, lijkt het uit zichzelf te bewegen. Het metaal voelt warm aan – niet als ijzer, eerder als iets levends. Ik staar ernaar, gefascineerd, tot ik schrik van Esthers stem achter me.

“Wat is dat?”

“Ik heb geen idee. Nog nooit zoiets gezien.”

“Doe voorzichtig. Je weet niet wat het doet.”

Inderdaad. Ik hou het tegen het licht. Het is geperforeerd met piepkleine gaatjes – je kunt erdoorheen kijken. Wanneer een draadje mijn vingers raakt, voel ik een tinteling. Ik vind een klein houten kistje en leg het ding erin. Esther stopt het kistje onder haar kleren, in haar tas.

“Ik neem aan dat ik bij jou slaap?” Ik knik. “We moeten wel een fatsoenlijk bed voor je regelen. Ik heb nog een opblaasbaar bed – met de fietspomp lukt dat wel.”

We lopen terug, dit keer via een andere route. Langs het water. Op zich een mooie wandeling, maar ik begin moe te worden van het sjouwen met haar tas. De lucht blijft grauw; de wolken jagen weer langs de hemel.

5 – DE VERZETSBEWEGING.

Het bed oppompen is inderdaad een hele klus. Ik sta al een half uur te pompen en het ding is nog maar voor ongeveer een kwart vol. Mijn armen zijn lam en ik rust even uit. “Watje”, hoor ik, terwijl Esther langsloopt. Ik kijk haar quasiboos aan. Het is jammer dat die pomp het niet meer goed doet. Toch maar eens nakijken of ik hem kan repareren, al betwijfel ik het. Maar na een half uur is het me toch gelukt om het bed op redelijke druk te krijgen. Pas dan bedenk ik me dat het misschien handiger was geweest eerst op lekken te controleren. Gelukkig lijkt hij nog steeds luchtdicht.

Ik word al raar in mijn hoofd bij de gedachte dat ik hem nog een keer had moeten opblazen. Esther gaat erop zitten.

“Hij moet nog een stuk harder.” Met alleen haar achterwerk erop zakt het inderdaad flink in.

“Daar zit het ventiel, maar ik denk dat hij hard genoeg is.” Ik wijs naar de grote opening. Ze gaat liggen en het bed past zich aan haar lichaam aan.

“Inderdaad, het valt mee.”

“Je mag wel zeggen dat hij goed ligt, hoor.”

Ze lacht. “Hij ligt goed.”

Het is inmiddels bijna avond. De mensen die nog werk hebben, komen thuis, de meesten op de fiets. Wanneer ik buiten loop, ruik ik overal etenslucht. Ik krijg zelf ook honger en loop direct naar de koelkast – die, zoals bij de meeste vrijgezelle mannen, half leeg is. Het stilleven staart me terug. Een zielig stronkje broccoli is het enige eetbare.

“Ik ga even boodschappen doen. Wat wil je eten?” vraag ik, alsof er keuze is in de supermarkt.

“Die broccoli is toch nog prima?” vraagt ze, terwijl ze met haar hoofd langzaam nee schudt in de koelkast.

“Ja, maar daar moet nog wat bij.” En weg ben ik.

De supermarkt is gelukkig niet ver. Meestal is het er rustig, maar nu zie ik lege schappen en gejaagde mensen. Er wordt gegraaid, geduwd en gemopperd. Niet dat het me wat uitmaakt – het gaat al jaren zo. Wie wacht, heeft niets.

Ik vind wat aardappelen en tot mijn verbazing ook nog een stuk vlees. Terwijl ik betaal, bedenk ik me alweer dat ik echt eens een groentetuintje moet beginnen. Dan heb je tenminste iets fatsoenlijks te eten. Voor de zekerheid neem ik ook wat blikvoer mee.

Het afrekenen gaat snel, maar zodra ik buiten sta, stekt mijn adem. Aan de overkant